

Diariennr. Ku2025/00416

Remittering av Statens maritima och transporthistoriska museers och Statens försvarshistoriska museers redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring

Remissinstans:

Aeroseum
Nya bergets väg 50
417 46 Göteborg
Telefon 031 55 83 00
www.aeroseum.se

Sammanfattning:

Aeroseums Flygupplevelsecenter har varit en del av SMHA sedan start 2009. Aeroseum handhar och visar ett stort antal föremål tillhörande SFHM. Samarbetet har även varit en avgörande kontaktyta för Aeroseum gentemot statliga och fristående museum. SMHA har bidragit till ett rikt och diversifierat utbud av försvarshistoria och i Aeroseums fall även flyghistoria. Aeroseum är en unik flyghistorisk anläggning, som visar flyg- och försvarshistoria i en pedagogisk och upplevelsebaserad form. Aeroseum möjliggör för 68 000 besökare årligen, varav 2000 skolelever i utbildning enligt läroplanen, att ta del av historien med bas i västra Sverige.

Aeroseum drivs av en ideellt arbetande stiftelse som huvudman och ett AB utan vinstutdelning som ska omregistreras som ett AB SVB (särskild vinstutdelningsbegränsning). Som en del av Aeroseums organisation finns en aktiv och levande volontärverksamhet som möjliggör utveckling och stödjer verksamheten med guider och bergvärdar.

Aeroseum har sammantaget ett avgörande intresse i ett fortsatt samarbete och stöd från den nya organisationen, i och med sammanslagningen. Aeroseum ser i denna remiss till framtida möjligheter, med hjälp av statligt stöd, att uppbära ett försvarshistoriskt arv med inriktning på flyghistoria och kalla kriget.

Aeroseum intresse i den nya organisationen gäller följande punkter

- Att fortsatt tilldelas historiska flygplan, helikoptrar och föremål och därmed kunna visa historia och den tekniska utvecklingen i en pedagogisk och upplevelsebaserad form.
- Att ta del av det ekonomiska bidraget som fastslogs i regleringsbrevet och fördelas ut av SFHM.
- Att vara en aktiv del i ett nätverk för att främja Sveriges kulturella utbud av försvars- och flyghistoria.
- Att tillsammans med Göteborgs Veteranflygsällskap, Vertolens Vänner och Warbird of Sweden främja ett rörligt kulturarv.
- Att Aeroseum får en möjlighet att med utökat stöd från den nya Statliga museiorganisationen, bygga ut hangaren ovan jord (för visning av Hercules 841 och Vertol 107) och formellt bli Västsveriges centrum för försvars- och flyghistoria.

Aeroseum hänvisar med synpunkter till följande delar av förslaget:

2.1 Aeroseum vill i uppdraget se en utökad analys och förslag på ett fortsatt stöd till fristående museer som ges inom nuvarande SFHM.

4. Aeroseum lever upp till SFHMs vision och uppbär statsbidrag enligt förordning (2013:1007).

4.1.2 Aeroseum vill att man i sammanslagningen ser till ett fortsatt tydligt ansvar och att man i organisationen avdelar en enhet där man tar tillvara de försvarshistoriska museernas intresse och fördelning av statsbidrag

4.2 Aeroseum vill arbeta för att stärka lokaliseringen och utbudet i Västsverige och att detta tas med i betänkandet av verksamhetens lokalisering och bredd avseende geografiskt läge.

4.4 Aeroseum ser i realtid hur viktigt det breda samarbetet och finansieringen av textvandringsutställningar är och hur detta gör det möjligt att nå ut till fler människor runtom i landet. Aeroseum har det senaste två åren arbetat aktivt för att utbilda och informera besökare och främst ungdomar i totalförsvaret och Nato. Detta har möjliggjorts med stöd från SFHM och Försvarsmakten genom att få ta del av vandringsutställningarna och den kunskap som de statliga museerna uppbär. Aeroseum har i dag Rädd eller beredd och Tänk om integrerat i vår utställning om Totalförsvaret och Nato.

Aeroseum vill lyfta fram hur viktigt det är att punkt 4.4 fortsatt beaktas i sammanslagningen och förstärks. Om det i de statliga museernas uppdrag ingår att nå ut till en bred allmänhet är detta en särskilt prioriterad punkt att lyfta fram i utredningen.

4.5.2 Aeroseum visar ett stort antal föremål från SFHM. Vi ser till att ett fortsatt samarbete är en del av den nya organisationen och att inga avgifter läggs på utlånade föremål. Aeroseum vill även ansöka om ett utökat samarbete kring riktade anslag, likt Arsenalen, för att kunna bygga hangar ovan jord och visa upp Europas första Hercules 841 och drifta ett flygande kulturarv, Marinflygets Vertol 107, Yngve 70.

6.1 Aeroseum är en del av Göteborgs försvarshistoria med berghangaren från kalla kriget, F9 historia och helikopterflottiljen på Säve. Vi stöttar fullt analysen att kunskapsuppbyggnad om kulturarvets roll i krig och försvar sker i samarbete med flera aktörer i nära samarbete. Att i synergien framhålls en organisation som arbetar för att stärka det samlade försvarshistoriska arvet.

För att kunna utveckla och uppbära det samlade försvarshistoriska kulturarvet på västkusten och övriga landet framhåller Aeroseum, att en ny organisation skapas inom den nya organisationen, så att samarbetet som traditionellt utvecklats inom SMHA, för statliga och fristående museum, får en ny möjlighet att samarbeta sinsemellan.

6.1.2 Aeroseum ligger i framkant med en ny utställning om totalförsvaret och Nato och samarbete med SFHM med att tillgängliggöra försvarshistorien. Vi kommer under 2025/26 kunna erbjuda över 1000 gymnasieelever i Västsverige att ta del av utställningen genom att vi sökt en privat fond och fått anslagit pengar till chartrad buss till och från Aeroseum. Aeroseum letar alltid efter nya möjligheter och pengar att utveckla verksamheten. Aeroseum är ett konkret exempel på ett museum som får ta del av de 30 miljoner som SFHM fördelar mellan 25 museer. Aeroseum kämpar ständigt med att leva upp till förordningens krav att även få regionalt och lokalt stöd.

Aeroseum kan inte nog understryka hur viktigt det är att den nya organisationen beaktar vad SFHM lyfter fram i punkt 6.1.2. Att samarbetet och hjälp med finansiering för lokala och oberoende museer tillgängliggör kunskap och historia kring det militärhistoriska kulturarvet och bör särskilt avdelas och utvecklas in i framtiden.

6.4 Aeroseum vill lyfta fram, att även oberoende museer i den försvarshistoriska familjen, får ta del av utbildning kring tillgänglighet, kunskapsförmedling och upplevelsebaserad lärande.

6.6 Aeroseum vill lyfta fram, att även oberoende museer i den försvarshistoriska familjen, får ta del av kompetens kring utställningsproduktion

6.7 Aeroseum vill att utredningen klarlägger och förtydligar handläggningen av statsbidrag enligt Förordning (2013:1007) och hur statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter säkras in i framtiden.

8.4 Aeroseum hoppas på ett utökat statsbidrag till försvarshistoriska museer och i Aeroseums fall att fortsatt kunna visa historien om Kalla kriget, i berghangaren, och militära- och civila flygplan och helikoptrar. I Aeroseums framtidsvision ingår att visa Herkules 841 i en hangar på utsidan av Aeroseum. Besökarna ska få gå in i cargot och ta del av flygplanets historia på skärmar. Cockpit ska återställas i samarbete med F7 och Göteborgs Veteranflygsällskap och visas i guidade visningar.

10. Aeroseum tror på en särskilt avdelad organisation som tar till vara de mindre och oberoende försvarshistoriska museerna runtom i landet. Likt SMHA. En levande organisation med ansvar och värdskap för utbyte och konferenser.

10.2 Aeroseum förordar att tillsammans med andra fristående museer och organisationer möjligheten att ingå i et insynsråd, som representanter för mindre och oberoende museer.

11.2.2 Aeroseum kan speciellt anknyta och lever idag upp till de flesta punkter kring myndighetens särskilda ansvarsområden. Aeroseum är idag i framkant, med stöd från Armémuseum, Riksantikvarieämbetet, Försvarsmakten och SFHM, med bland annat att bruka kulturhistoriska luftfartyg och främja kunskapen om Totalförsvaret. Aeroseum är i det närmaste unikt som icke statligt museum att uppbära dessa ansvarsområden. Vi är ett kultur- och försvarshistoriskt nav i Västsverige och vill att utredningen beaktar detta särskilt och ger Aeroseum en särställning med stöd för att utvecklas in i framtiden.

11.2.6

9 § Aeroseum motsätter sig att myndigheten tar betalt för utlån av föremål. Aeroseum har inga möjligheter att visa föremål mot avgift.

Kommentarer till Bilaga 1

Enligt ovan. 11.2.2 och 11.2.6